

D♥**BRODOŠLI!** **ARE YOU**
أهلاً و سهلاً بكم!
WELC♥**ME!** **SYR**♥**IOUS**

**IZVJEŠTAJ O NEZAKONITIM I NASILNIM PROTJERIVANJIMA
IZBJEGLICA IZ REPUBLIKE HRVATSKE**

Zagreb, 24. siječnja 2017.

Objavljeni izvještaji međuvladinih organizacija poput UNHCR-a (izvještaji o Srbiji iz npr. [studenog](#) i [prosinc](#) 2016. godine, priopćenje za javnost iz [siječnja](#) 2017), kao i nedavne objave i izjave predstavnika organizacija koje direktno rade s izbjeglicama (npr. [JRS](#) - Isusovačke službe za izbjeglice, udruge [Are You Syrious?](#), [Inicijative Dobrodošli!](#)) te članci i navodi u [domaćim](#) i [stranim](#) medijima govore o pojedinačnim ili grupnim nezakonitim vraćanjima, odnosno protjerivanjima izbjeglica koji su zatečeni na teritoriju Republike Hrvatske i/ili su izrazili namjeru za podnošenjem zahtjeva za međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj. [Izvještaj](#) koji je organizacija Human Rights Watch objavila u siječnju 2017. godine donosi i primjere nasilja koje se primjenjuje pri takvim protjerivanjima, ocjenjujući da svjedočanstva izbjeglica govore o "šokantnom, zlostavljačkom tretmanu izbjeglica u Hrvatskoj".

Aktivisti udruge Are You Syrious? i Inicijative Dobrodošli! u proteklih su mjesec dana u nekoliko navrata boravili u Srbiji (Beogradu, Šidu i drugim mjestima), gdje su iz razgovora s tridesetak izbjeglica koji se trenutno ondje nalaze u izbjegličkim kampovima i u napuštenim beogradskim skladištima stekli **širi uvid u razmjere i načine na koji se provode nezakonita i nasilna protjerivanja** koja su u suprotnosti s nacionalnim i međunarodnim pravnim obavezama Hrvatske, ali i stečevinama općeljudskih vrijednosti kao što su nepovredivost i zaštita ljudskog života i dostojanstva. **Napominjemo da se ovdje radi samo o malom uzorku do kojega su došli naši aktivisti, a strahujemo da je broj ovih nezakonitih i nasilnih protjerivanja puno veći.**

Prema našim saznanjima s hrvatskog se teritorija protjeruju obitelji i pojedinci različitih dobnih skupina uglavnom iz Afganistana, ali i Iraka, Pakistana, Sirije i dr. Mnoge od tih osoba su i po nekoliko puta u Hrvatskoj (na različitim mjestima) eksplicitno zatražile međunarodnu zaštitu tj. azil, ponekad i na samoponižavajući način (preklinjanjem te ljubljenjem ruku i nogu policijskim službenicima).

Kako bismo preduhitрили odgovore da se radi o regularnim readmisijama, naglašavamo da ovdje nije riječ o službenim vraćanjima izbjeglica iz Hrvatske, nego o **potajnim protuzakonitim protjerivanjima iz Hrvatske u Srbiju koja provodi hrvatska policija**, a koja su popraćena nasiljem i ponižavanjem. Izbjeglice s kojima smo razgovarali se nakon opasnog prelaska srpsko-hrvatske granice (prilikom kojeg se izlažu npr. hipotermiji, gušenju, zlostavljanju, trgovini ljudima) susreću sa sustavnim verbalnim i fizičkim nasiljem, umjesto s ostvarenjem prava pristupa međunarodnoj zaštiti u jednoj od zemalja Europske unije. **To nasilje događa se na hrvatskom teritoriju uz granicu, kao i duboko unutar teritorija Hrvatske.** Pojedinci s kojima smo razgovarali rekli su da takvo nasilje nisu doživjeli ni u zemlji iz koje su prognani (zemlji koju su vrlo često upravo zbog nasilja bili primorani napustiti).

Izbjeglice, kako smo saznali u komunikaciji s njima, nakon ulaska na hrvatski teritorij stupaju u kontakt s hrvatskom policijom na različitim lokacijama. Neki od njih sami su dolazili u policijske postaje i u Prihvatilište za tražitelje azila u Zagrebu Porin upravo s ciljem traženja međunarodne zaštite. Skupina s kojom smo razgovarali opisala je dolazak u Porin, noćenje u Porinu i jutarnji odlazak u policijsku postaju radi podnošenja zahtjeva za azilom/međunarodnom zaštitom. Policija ih je, umjesto pokretanja procedure traženja azila, izbacila iz zemlje. Jedan od naših sugovornika nosio je sa sobom papir na kojem je pisalo "Hotel Porin, Novi Zagreb" te je došao u Hrvatsku s namjerom da traži azil, no unatoč tome protjeran je iz Hrvatske. Drugi mladić s kojim smo u kontaktu pokazao nam je papirić s adresom VI. Policijske postaje koji mu je uručen u Porinu, uz uputu da ondje može zatražiti

azil. Međutim, kada se obratio hrvatskoj policiji za pomoć, umjesto pružanja međunarodne zaštite i prilike da dobije liječničku pomoć koju je zatražio, policijski službenici odvezli su ga pred granicu sa Srbijom i natjerali da pješice izađe iz zemlje. Aktivisti udruge Are You Syrious? dobili su na uvid i liječničku dokumentaciju mladića koji je nakon postupanja hrvatske policije tijekom protjerivanja iz zemlje zadobio teške ozljede glave zbog kojih je upućen na hitnu operaciju. Posebno zabrinjava slučaj obitelji kojoj su policijski službenici na graničnom prijelazu Harmica odbili mogućnost traženja azila, nakon čega su odvedeni na istočnu granicu, izloženi verbalnom i fizičkom nasilju, te po velikoj hladnoći prisiljeni hodati prema Srbiji. Od posljedica višesatnog hoda maloljetni sin obitelji zadobio je ozeblina zbog kojih je trebao liječničku intervenciju. Više sugovornika s kojima su se u Srbiji sreli aktivisti Inicijative Dobrodošli i udruge Are You Syrious? navode da su hrvatski policajci preko granice izbacivali i maloljetnike (trenutno se na ulicama Beograda nalazi barem stotinjak maloljetne djece).

Većina osoba s kojima smo razgovarali **protjerana je iz Hrvatske više puta u proteklih nekoliko mjeseci**, a iz njihovih se iskaza može izlučiti **obrazac prema kojem im se uskraćuje pristup sustavu azila** uz primjenu **različitih oblika nasilja**.

Policijske postaje u kojima su osobe s kojima smo razgovarali zatražile azil nalaze se u Zagrebu, Zapešiću, Đakovu i Vinkovcima. U razgovorima se navode i druga mjesta kojima nismo uspjeli utvrditi lokaciju. Pritom izbjeglice govore o:

- **višesatnom, pa i višednevnom zatvaranju u policijske postaje** (npr. zaključavanje u sobu ili stavljanje u pritvor), bez prevoditelja
- **prekoračenjima ovlasti** (npr. jedan naš sugovornik navodi da mu je policajac rekao: “No azil - go to Serbia”)
- **prijetnjama** (npr. o tri mjeseca zatvora u slučaju ponovnog ulaska u Hrvatsku)
- **izrugivanjima** (npr. prevoditelji su vam 24 sata dostupni na granici sa Srbijom)
- **prisilnom potpisivanju dokumenata** na hrvatskom jeziku ili nekom drugom jeziku (engleskom, perzijskom, rumunjskom i sl.) koji ne razumiju. Potpisane dokumente u pravilu ne dobivaju, što onemogućuje dokumentaciju njihovih slučajeva i pokretanje žalbi
- **protjerivanju** unatoč eksplicitnom traženju azila u Hrvatskoj

Ranije spomenuta obitelj, kao i neki drugi ljudi s kojima smo razgovarali vjeruju da bi mogli prepoznati policijske službenike koji su im odbili pokretanje procedure traženja azila.

Prema iskazima izbjeglica, postupanje policajaca i stupanj nasilja kojem su izloženi prilikom protjerivanja iz Hrvatske varira ovisno o mjestu na kojem su se zatekli. Iskazima je, međutim, zajedničko da govore o tome da se izbjeglice, neovisno o tome jesu li zatražile azil, iz policijskih postaja bez daljnjih objašnjenja prevozi do pograničnog područja sa Srbijom. Ponekad im policijski službenici najave da idu do mjesta na kojem će pokrenuti postupak traženja azila ili gdje će biti smješteni tijekom narednog razdoblja u kojem će se utvrditi opravdanost njihova traženja azila, no to se na kraju ne dogodi, nego ih policija natjera da se pješice vrate u Srbiju. Obično ih prevoze policijskim vozilima, u nekim slučajevima uz zaustavljanja, do osamljenih mjesta uz granicu sa Srbijom, preciznije, prema nekim iskazima, do željezničke pruge i starog željezničkog objekta koji se nalaze u graničnom području između Tovarnika i Šida. Ovisno o broju izbjeglica, veličinom različite grupe policajaca nakon dodatnog zastrašivanja i primjene sile usmjeravaju izbjeglice prema srpskom teritoriju. Neki su rekli kako su od mjesta na kojem ih je policija ostavila hodali 2 sata i 40 minuta do

željezničke postaje u Šidu, što je donekle vezano i uz to da su ostavljeni po noći, na ekstremno niskim temperaturama (do -10°C) i da su neki u grupi bili bolesni i s ozeblinama. *A. iz Afganistana govorio je kako su njih 24-ero, većinom Afganistanaca (uglavnom mladi i maloljetnici) pred dva tjedna (oko 6. 1. 2017) ušli u Hrvatsku. Policija ih je zatekla kod Zagreba. Našeg su sugovornika tukli palicom, a njegovom prijatelju su rekli: "Skinij cipele, skinij odjeću" nakon čega su morali bosonogi stajati u snijegu. Nakon pozivanja potpore, policajcima su se pridružila tri-četiri policijska automobila, dvadesetak policajaca, neki sa psima te su pretukli izbjeglice. Druga skupina opisala nam je kako ih se dovozi do granice sa Srbijom (željezničke pruge), izvodi iz vozila i započinje s maltretiranjem. Muškarac govori kako im je nekoliko puta ponavljao da je tražio azil i da želi biti u Hrvatskoj. Policija ih počinje tući šakama i pendrecima vičući na njih da nema azila. Također, policija traži od njih mobitele i novce, mobitele uništavaju gazeći po njima, a novce spremaju u džepove. Muškarac tvrdi da su morali izuti obuću i skinuti nešto odjeće. Policija više na njih i tjera ih prema prostoru Republike Srbije.*

Svim iskazima je zajedničko da se pri protjerivanju:

- izbjeglicama **oduzimaju vrijednosti i osobne stvari** npr. novac (npr. 1 000 eura), mobiteli koji se često i uništavaju, ručni satovi, torbe, dokumenti.
- izbjeglice izlaže različitim oblicima **verbalnog nasilja**. Izbjeglice govore o vikanju, omalovažavanju, izrugivanju, psovanju (npr. u jednom se iskazu ističe da su im policajci ponavljali da idu u "pičku materinu") i dr.
- izbjeglice izlaže različitim oblicima **fizičkog nasilja**. Izbjeglice govore o naguravanju, udaranju nogama u različite dijelove tijela, lupanju šakama po licu i udaranju pendrecima po abdomenu, bedrima i drugim dijelovima tijela, razodijevanju (npr. prema jednom iskazu: "Skinuli su mi odjeću i cipele te me natjerali da stojim u snijegu") i dr. Iz razgovora s jednom skupinom izbjeglica saznajemo da je *šest policajaca stajalo u nizu s obje strane i jedan po jedan su morali prolaziti između njih dok su ih oni tukli palicama. Mobitele su im razbili pred očima i oteeli im sve novce*. Izbjeglice s kojima smo razgovarali opisali su nam ili pokazali sljedeće ozljede koje su, prema njihovim riječima, nastale prilikom protjerivanja: ozbiljne ozljede oka, prijelome ruke, ozljede između očiju, ozlijeđenu nogu i stopala, tragove udaraca u glavu i posjekotine na tjemenu, podljeve na licu, ožiljke na natkoljenicama, modrice na usnama i licu, slomljen prst, rane po nogama i sl. Nekoliko osoba potvrdilo je gubitak svijesti, kao i da im je zbog ozljeda u Srbiji pružena liječnička pomoć. U odgovoru na nas upit, Liječnici bez granica potvrđuju da su samo u prvih nekoliko dana 2017. godine na području Srbije liječili četiri pacijenta koji su imali niz ozljeda poput hematoma, otečenih udova i rana. Sva četvorica su rekli da im je ozljede nanijela hrvatska policija na hrvatsko-srpskoj granici.

Centar za mirovne studije i Are you Syrious? nezavisno su u prosincu 2016. godine uputili dopise VI. policijskoj postaji Novi Zagreb u vezi s dvojicom muškaraca iz Afganistana koji su, nakon što su u toj postaji zatražili azil, udaljeni s hrvatskog teritorija. Policijska uprava zagrebačka je, zaobilazeći upit je li navedenim osobama omogućeno traženje azila uz prisutnost prevoditelja, kratko odgovorila kako su navedenim osobama slijedom Zakona o strancima izdana rješenja o povratku iz Europskog gospodarskog prostora u trajanju od 30 dana.

Podsjećamo da je Europsko vijeće za izbjeglice i izgnane (ECRE) još u [izvještaju](#) iz prosinca 2016. godine tražilo od hrvatskih vlasti da temeljito istraže optužbe o praksi nezakonitog vraćanja izbjeglica preko granica RH. Iskazi s kojima smo se susreli potvrđuju nalaze iz tog

izvještaja. Štoviše, ti **iskazi svojim brojem i sadržajem** jasno upućuju na zaključak da se ovdje ne radi o ekscesima, nego o **sustavnoj praksi koju hrvatska policija primjenjuje prema izbjeglicama koji ulaze na hrvatski teritorij** iz susjednih zemalja (najviše iz Republike Srbije). U skladu s time tražimo ne samo **hitno provođenje istraga u policijskim postajama**, nego i **preuzimanje odgovornosti na najvišim razinama**, kao i **povrat protjeranih izbjeglica koji su zatražili azil u Hrvatskoj**.

Inicijativa Dobrodošli! i Are You Syrious? upućuju sljedeće zahtjeve:

1. **Hitan prekid nasilnih i nezakonitih vraćanja izbjeglica s teritorija Republike Hrvatske.**
2. **Žurnu provedbu temeljite istrage o nezakonitim i nasilnim protjerivanjima izbjeglica preko granica Republike Hrvatske i sankcioniranje nasilnih djelatnika policije i nadležnih osoba**
3. **Povrat nezakonito protjeranih izbjeglica, koji i dalje žele zatražiti azil u Hrvatskoj, u Prihvatišta za tražitelje azila u Zagrebu i Kutini, a time i nastavak procedure zahtjeva za međunarodnom zaštitom**

Inicijativa Dobrodošli! i Are You Syrious? uputit će prijavu MUP-u za sustavno nezakonito i nasilno vraćanje izbjeglica te prema potrebi slijediti sve naredne korake kao što su pokretanje unutarnje kontrole i predstavka Povjerenstvu za rad po pritužbama MUP-a. Jednako tako, Inicijativa Dobrodošli! i Are You Syrious? uputit će prijavu Pučkoj pravobraniteljici kao i međunarodnim tijelima za zaštitu ljudskih prava poput Vijeća za ljudska prava Ujedinjenih naroda.

Are You Syrious? i Inicijativa Dobrodošli!